

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 414/2019-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. októbra 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Michalom Magdolenom, Farská 28, Nitra, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Topoľčany v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 164/2013 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] odmieta ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. augusta 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej

advokátom JUDr. Michalom Magdolenom, ktorou namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Topoľčany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 164/2013.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola jednou z dvoch poškodených v trestnom konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 2 T 164/2013. Rozsudkom okresného súdu č. k. 2 T 164/2013-452 z 3. apríla 2014 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 4 To 51/2014 z 24. júna 2014 bola [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odsúdená“) odsúdená pre zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 3 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za čo jej bol podľa § 221 ods. 3 Trestného zákona za zistených poľahčujúcich okolností podľa § 36 písm. j), l) Trestného zákona, za nezistenej priťažujúcej okolnosti postupom podľa § 38 ods. 2, 3 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere 3 rokov. Podľa § 54 ods. 1 a § 49 ods. 1 Trestného zákona bol odsúdenej výkon trestu odňatia slobody podmiennečne odložený s uložením probačného dohľadu v skúšobnej dobe v trvaní 4 rokov. Podľa § 51 ods. 4 písm. c) Trestného zákona bola odsúdenej uložená povinnosť nahradiť v skúšobnej dobe spôsobenú škodu. Rozsudkom okresného súdu č. k. 2 T 164/2013-452 z 3. apríla 2014 bola sťažovateľka odkázaná so svojím nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie, pretože okresný súd rozhodol v osobitnom konaní (sp. zn. 8 C 62/2013) o jej peňažnom nároku proti odsúdenej ešte pred vydaním tohto odsudzujúceho rozsudku.

3. Do uplynutia skúšobnej doby na účet sťažovateľky odsúdená uhradila prostredníctvom exekútora JUDr. Michala Dániho sumu 1 629,88 € a nesplatená časť dlhu teda predstavovala sumu 25 890,12 €. S poukazom na uplynutie skúšobnej doby a absolútnu pasivitu odsúdenej a okresného súdu podala sťažovateľka podnet na rozhodnutie o osvedčení sa odsúdenej spolu s informáciou o nesplnení uloženej povinnosti a požiadala o oznámenie termínu verejného zasadnutia, na ktorom sa bude o osvedčení sa odsúdenej

rozhodovať. Okresný súd na tento podnet reagoval oznámením z 9. júla 2018, v ktorom uviedol, že odsúdená nebola zaviazaná v zmysle § 287 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) na nahradenie spôsobenej škody a ani jej nebola uložená povinnosť podľa § 51 ods. 1 písm. c) Trestného zákona voči sťažovateľke a vzhľadom na to nebude sťažovateľka o termíne verejného zasadnutia upovedomená.

4. Sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti uvádza, že ak s ňou okresný súd nekonal ako s poškodenou pri rozhodovaní, či sa odsúdená osvedčila, uprel jej základné právo na súdnu ochranu. Poukázala pritom aj na § 292 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého predseda senátu predvolá na verejné zasadnutie osoby, ktorých osobná účasť na ňom je nevyhnutná. O verejnom zasadnutí upovedomí prokurátora, ako aj osobu, ktorá svojím návrhom dala na verejné zasadnutie podnet, a osobu, ktorá môže byť priamo dotknutá rozhodnutím.

5. Sťažovateľka ďalej namietala, že okresný súd nerozhodol o osvedčení sa odsúdenej v lehote jedného roka od uplynutia skúšobnej doby. Podľa sťažovateľky tak konal svojvoľne a v rozpore so zákonom, čím malo byť taktiež porušené jej základné právo na súdnu ochranu.

6. Sťažovateľka si zároveň uplatnila finančné zadosťučinenie vo výške 50 000 €. Časť finančného zadosťučinenia vo výške 25 000 € predstavuje náhradu škody, pretože sťažovateľka predpokladá, že po osvedčení sa jej odsúdená už škodu dobrovoľne nenahradí. Ďalšia časť finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 € predstavuje zadosťučinenie sťažovateľky za účasť na konaní o rozhodovaní o osvedčení sa odsúdenej, ktorú jej okresný súd zmaril. Posledná časť finančného zadosťučinenia vo výške 15 000 € predstavuje náhradu morálneho zadosťučinenia sťažovateľky, ktoré malo byť dosiahnuté uložením trestu odňatia slobody odsúdenej.

7. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo Sťažovateľky na súdnu ochranu zaručené v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Topoľčany v konaní č.: 2T/164/2013 porušené bolo.

2. Základné právo Sťažovateľky na súdnu ochranu zaručené v článku 36 ods. 1 Listiny základných práva slobôd Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Topoľčany v konaní č.: 2T/164/2013 porušené bolo.

3. Právo Sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných postupom Okresného súdu Topoľčany v konaní č.: 2T/164/2013 porušené bolo.

4. Sťažovateľke Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 50.000,- € (slovom päťdesiatisíc eur), ktoré je Okresný súd Topoľčany povinný uhradiť sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Okresný súd Topoľčany je povinný uhradiť Sťažovateľke trovy právneho zastúpenia vo výške 346,26 € na účet právneho zástupcu: JUDr. Michal Magdolen, advokát, advokátska kancelária, Farská 40, 949 01 Nitra, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde““) návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

11. Ústavný súd podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

15. Podľa § 292 ods. 1 Trestného poriadku predseda senátu predvolá na verejné zasadnutie osoby, ktorých osobná účasť na ňom je nevyhnutná. O verejnom zasadnutí upovedomí prokurátora, ako aj osobu, ktorá svojím návrhom dala na verejné zasadnutie podnet, a osobu, ktorá môže byť priamo dotknutá rozhodnutím. Ak mladistvý obvinený v čase konania verejného zasadnutia nedovŕši devätnásť rok svojho veku, upovedomí sa

aj orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Predseda senátu o verejnom zasadnutí upovedomí aj obhajcu, splnomocnenca a zákonného zástupcu. K predvolaniu alebo upovedomeniu pripojí rovnopis návrhu, ktorým bol na verejné zasadnutie daný podnet. Ak sa má rozhodovať vo veciach spojených s výkonom kontroly technickými prostriedkami, predseda senátu o verejnom zasadnutí upovedomí aj príslušného probačného a mediačného úradníka.

16. Podľa § 50 ods. 4 Trestného zákona ak odsúdený viedol v skúšobnej dobe riadny život a splnil povinnosť nahradiť škodu spôsobenú trestným činom alebo zaplatiť dlh alebo zameškané výživné, ak boli uložené, súd vysloví, že sa osvedčil; inak rozhodne, že sa trest odňatia slobody vykoná. Rovnako súd postupuje aj v prípade iných obmedzení alebo povinností podľa § 51 ods. 3 a 4, ak boli uložené. Ak sa odsúdený nachádza vo výkone trestu odňatia slobody, súd rozhodne tak, aby výkony trestov odňatia slobody nasledovali plynule za sebou. Výnimočne môže súd vzhľadom na okolnosti prípadu ponechať podmienené odsúdenie v platnosti, hoci odsúdený konaním spáchaným v skúšobnej dobe dal príčinu na nariadenie výkonu trestu, a súčasne môže

a) ustanoviť nad odsúdeným probačný dohľad a uložiť doteraz neuložené primerané obmedzenia alebo primerané povinnosti uvedené v § 51 ods. 3 a 4 smerujúce k tomu, aby viedol riadny život,

b) primerane predĺžiť skúšobnú dobu, nie však viac ako o dva roky, pričom nesmie prekročiť hornú hranicu skúšobnej doby ustanovenej v odseku 1.

17. Podľa § 50 ods. 5 Trestného zákona ak súd do roka od uplynutia skúšobnej doby neurobil rozhodnutie podľa odseku 4 bez toho, že by odsúdený mal na tom vinnu, má sa za to, že sa odsúdený osvedčil.

III.

18. Sťažovateľka vyčíta okresnému súdu, že pri rozhodovaní o osvedčení sa odsúdenej s ňou nekonal ako s poškodenou v konaní, a tiež to, že v lehote jedného roka

od skončenia skúšobnej doby nerozhodol o tom, či sa odsúdená osvedčila, čím podľa sťažovateľky porušil zákon.

19. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou v prvom rade považuje za potrebné uviesť, že obsah základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tvoria obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07, IV. ÚS 284/2018).

20. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

21. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch do týchto práv alebo slobôd rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Ústavný súd preto konštantne vo svojej judikatúre uvádza, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

22. Úloha ústavného súdu sa preto obmedzuje na poskytnutie ochrany len v tých prípadoch, ak porušenie procesných práv účastníkov konania, ktoré sú chránené zákonmi, by znamenalo súčasne aj porušenie základných práv alebo slobôd deklarovaných ústavou alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná (IV. ÚS 287/04).

23. Okresný súd v napadnutom konaní v reakcii na podnet sťažovateľky, aby rozhodol o osvedčení sa odsúdenej, oznámil sťažovateľke, že „... v predmetnej veci rozsudkom Okresného súdu Topoľčany zo dňa 03.04.2014 sp. zn. 2T/164/2013 odsúdená [REDAKOVANÉ] nebola zaviazaná v zmysle § 287 ods. 1 TP na nahradenie spôsobenej škody a teda ani jej nebola uložená povinnosť podľa § 51 ods. 4 písm. c) Trestného zákona voči poškodenej [REDAKOVANÉ], ktorá bola podľa § 288 ods. 1 TP odkázaná s jej nárokom na občianske súdne konanie a ako vyplýva z odôvodnenia uznesenia Krajského súdu v Nitre sp. zn. 4To/51/2014 zo dňa 24.06.2014 [REDAKOVANÉ] v trestnom konaní si podľa § 46 ods. 3 TP nemohla podať nárok na náhradu škody, nakoľko o tomto nároku už bolo rozhodnuté v občianskom súdnom konaní, vzhľadom k tomuto nebude upovedomená [REDAKOVANÉ] o termíne verejného zasadnutia.“.

24. Okresný súd vlastne bez bližšieho odôvodnenia iba konštatoval, že v odsudzujúcom rozsudku nebola odsúdenej uložená povinnosť podľa § 51 ods. 4 písm. c) Trestného zákona voči sťažovateľke (bola jej uložená povinnosť nahradiť škodu druhej poškodenej [REDAKOVANÉ], pozn.), preto nepovažoval za potrebné sťažovateľku upovedomiť o termíne verejného zasadnutia. Podľa ústavného súdu bolo takéto konštatovanie príliš lakonické, ale na druhej strane postupu okresného súdu pri rozhodovaní o osvedčení sa odsúdenej nemožno vytknúť porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu. V prvom rade totiž sťažovateľku ako poškodenú nemožno považovať za účastníka konania v časti, v ktorej súd rozhoduje o osvedčení sa v skúšobnej dobe podmienene odsúdenej osoby. V tomto momente už Trestný poriadok nepriznáva poškodenej žiadne oprávnenie zasahovať do usporiadania právnych vzťahov medzi štátom a odsúdenou osobou. Pre poškodenú bolo rozhodujúce, že páchatelka bola právoplatne odsúdená a jej bola právoplatným rozhodnutím súdu priznaná náhrada škody spôsobenej trestným činom. Ďalšie okolnosti, či už vykonávacieho konania, alebo rozhodovania o osvedčení, nemali relevanciu vo vzťahu k postaveniu poškodenej ako subjektu trestného konania.

25. Navyše neobstojí ani tvrdenie sťažovateľky o zmarení dobrovoľného splnenia náhrady škody, keďže aj z jej ústavnej sťažnosti vyplýva, že jej nárok sa už vymáha

v exekučnom konaní. Exekučné konanie predstavuje nútený výkon rozhodnutia, preto domáhať sa v tomto kontexte „dobrovoľného“ splnenia náhrady škody nedáva zmysel.

26. K samotnej okolnosti, že okresný súd nerozhodol o osvedčení sa odsúdenej v lehote jedného roka od uplynutia skúšobnej doby, ústavný súd podotýka, že ak Trestný zákon vyslovene predpokladá situáciu, v ktorej súd nerozhodne (§ 50 ods. 5 Trestného zákona), nemožno iba zo samotného faktu, že sa tak v konkrétnom prípade stane, usudzovať, že okresný súd porušil zákon, resp. základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu.

27. Vzhľadom na uvedené (najmä bod 24) ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľka nemá aktívnu procesnú legitimáciu na podanie ústavnej sťažnosti v napadnutom konaní, pretože ako poškodená nie je účastníčkou konania v časti, v ktorej súd rozhoduje o osvedčení sa v skúšobnej dobe podmiennečne odsúdenej osoby. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v rámci predbežného prerokovania odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

28. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľky nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. októbra 2019

Jana Baricová
predsedníčka senátu